

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ і НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

**ПРОГРАМА
ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ
КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА З ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА**

**ОР бакалавр
галузь знань 02 Культура і мистецтво
спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація**

Київ 2023

Розробники програми:

Шевнюк О.Л., професор, доктор пед. наук, зав. кафедри образотворчого мистецтва НПУ імені М.П.Драгоманова,

Сова О.С., доцент, канд пед. наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва НПУ імені М.П.Драгоманова,

Стейкхолдери:

Карєва Людмила Іванівна, вчитель фахових дисциплін вищої категорії Державної художньої середньої школи імені Т.Г.Шевченка,

Прима Ілля Вікторович, викладач образотворчого мистецтва, спеціаліст вищої категорії школи мистецтв імені М. Д. Леонтовича

Затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

“12” жовтня 2022 року, протокол № 3

Завідувач кафедри

_____ (Шевнюк О.Л.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

Підсумкова державна атестація вчителя образотворчого мистецтва містить захист випускної кваліфікаційної роботи та державний іспит.

Метою підсумкових атестаційних випробувань є моніторинг професійної готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до педагогічної діяльності як творчого процесу навчання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

Основними завданнями підсумкових атестаційних випробувань є визначення:

- рівня засвоєння студентами специфіки та закономірностей методики навчання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої та позашкільної освіти;

- сформованості компетентностей у сфері основних принципів, методів та форм навчання образотворчого мистецтва у шкільній та позашкільній освіті як засобів трансляції соціально значущих культурних смислів;

- готовності до культуротворчої діяльності фахівця, його просвітницької, дослідницької та методичної активності, спрямованих на його входження в соціальну практику, забезпечення його конкурентоздатності та мобільності на сучасному динамічному ринку праці;

- рівня розвитку особистісної системи ціннісних орієнтацій, комунікативних навичок і суб'єктної активності майбутніх фахівців, орієнтованої на засвоєння суб'єктної природи культурних процесів як інструменту національно-культурної самоідентифікації особистості.

Кваліфікаційний екзамен, що входить до складу підсумкової атестації випускника, повністю відповідає основній освітній програмі вищої фахової освіти з методики навчання образотворчого мистецтва у шкільній та позашкільній освіті.

Кваліфікаційна робота містить:

- практичну творчу частину в одному з видів і жанрів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;

Порядок проведення та зміст підсумкової атестації за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація визначаються ЗВО на підставі Державного стандарту освіти за відповідним фахом (наказ МОН України № 725 від 24 травня 2019 р.).

1. Загальні вимоги до стандарту вищої професійної освіти.

1. Загальна характеристика спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

1.1. Державним стандартом освіти за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, передбачена державна атестація випускників-бакалаврів у вигляді:

- публічного захисту кваліфікаційної роботи.

З метою підтвердження педагогічної кваліфікації згідно рекомендацій роботодавців додатково випускники складають:

- кваліфікаційний екзамен.

1.2. Нормативна тривалість навчання за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація заочною формою навчання – 3 роки і 10 місяців. Академічна кваліфікація – бакалавр образотворчого мистецтва. Професійна кваліфікація - художник, вчитель образотворчого мистецтва закладу загальної середньої освіти, викладач початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу, керівник студії художньої творчості.

1.3. Характеристика сфери професійної діяльності фахівця. Діяльність фахівця спрямована на навчання учнів закладів загальної середньої та позашкільної освіти та науково-дослідницьку діяльність у сфері методики навчання образотворчого мистецтва.

Сфера діяльності фахівця є :

- художньо-творча діяльність;
- культурно-просвітницька;
- викладацька;
- науково-методична;
- соціально-педагогічна.

1.4. Фахівець підготовлений для творчої роботи, а також роботи в освітніх установах, що реалізують програми для закладів загальної середньої освіти у галузі «Мистецтво» та інноваційних програм для закладів позашкільної освіти, у системі неформальної та інформальної мистецької освіти.

2. Кваліфікаційна характеристика випускника за програмою спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Програмні компетентності

<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва у процесі навчання, під час художньої діяльності або організації різнорівневої художньої освіти, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів відповідних наук і характеризується певною
--	---

	невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК01. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК02. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК05. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК07. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК09. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК12. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК 13. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК01. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.</p> <p>ФК02. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.</p> <p>ФК03. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та</p>

	<p>індивідуально-особистісних особливостей.</p> <p>ФК04. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.</p> <p>ФК05. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.</p> <p>ФК06. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.</p> <p>ФК07. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.</p> <p>ФК08. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.</p> <p>ФК09. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.</p> <p>ФК10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.</p> <p>ФК11. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ФК12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.</p> <p>ФК13. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.</p> <p>ФК14. Здатність залучати дітей і молодь до художньо-творчої активності, проектувати, організовувати, проводити навчальний процес з образотворчого мистецтва в позашкільних інституціях.</p>
--	---

Програмні результати навчання

ПР01. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПР02. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПР03. Застосовувати основні правила морфології та синтаксису для розуміння і складання текстів державною та іноземною (-ними) мовами, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ПР04. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням.

ПР05. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПР06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПР07. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПР08. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПР09. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПР10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).

ПР11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи..

ПР12. Враховувати психологічні особливості у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності.

ПР13. Усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

ПР14. Дотримуватися морально-етичних норм, принципів і правил поведінки в сучасному суспільстві.

ПР15. Тракувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку в комунікативному просторі.

ПР16. Володіти фаховою термінологією і методикою образотворчого мистецтва.

ПР17. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого та сучасного візуального мистецтва.

ПР18. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ПР19. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості. застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

ПР20. Застосовувати педагогічні теорії, ефективні методи та технології у практичній діяльності з метою оптимізації педагогічної взаємодії з учнями у процесі художнього навчання і виховання

3. Часткові вимоги до рівня підготовки фахівців за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

3.1. Вимоги до оцінювання рівня знань, умінь і навичок на кваліфікаційному екзамені

Кваліфікаційний екзамен – форма підсумкової перевірки, оцінки знань, умінь і навичок студентів за програмою підготовки бакалаврів. Кваліфікаційний екзамен за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація містить 3 питання: 2 – теоретичних і 1 – практичне. Теоретичні питання спрямовані на оцінювання рівня теоретичних знань студентів з методики навчання образотворчого мистецтва у шкільній та позашкільній освіті; практичне питання орієнтоване на розробку уроку, його мети, унаочнення певної методики в педагогічному рисунку.

У теоретичній частині кваліфікаційного екзамену студент повинен продемонструвати знання про :

- види і жанри образотворчого мистецтва, специфіку виразних засобів кожного виду мистецтва.
- матеріали і техніки образотворчого мистецтва;
- роль мистецтва у житті людини;
- зміст і завдання навчання образотворчого мистецтва у школі;
- принципи навчання образотворчого мистецтва у закладах загальної середньої освіти;
- провідні дидактичні принципи навчання образотворчого мистецтва у закладах загальної середньої та позашкільної освіти;
- ефективні прийоми і методи навчання образотворчого мистецтва у закладах загальної середньої та позашкільної освіти;
- форми навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва;
- документальне забезпечення процесу навчання образотворчого мистецтва у закладах загальної середньої та позашкільної освіти;
- особливості оцінювання навчальних досягнень учнів з образотворчого мистецтва.

Практичне питання орієнтоване на діагностику вмінь:

- створювати художній образ в практичних роботах у рамках розглянутих художніх технік;
- моделювати уроки різних типів і видів;
- виготовляти наочність для уроків образотворчого мистецтва;
- забезпечувати процес навчання образотворчого мистецтва відповідними інформаційними та наочними ресурсами;

- застосовувати окремі методики навчання пейзажу, натюрморту, портрету, тематичної композиції, побудови фігури людини тощо учнів закладів загальної середньої та позашкільної освіти;

- застосовувати педагогічні діагностики навчальної успішності учнів з предмета образотворче мистецтво.

Тривалість усної відповіді з трьох питань іспиту повинна складати приблизно 20-30 хвилин.

Нормативний термін підготовки випускника до відповіді на кваліфікаційному іспиті – 40-60 хвилин.

Оцінювання на кваліфікаційному екзамені передбачає слідування таким критеріям:

- оцінки «відмінно» заслуговує випускник, який продемонстрував всебічне, систематичне і глибоке знання програмного матеріалу, який вільно володіє практичними навичками учителя образотворчого мистецтва;

- оцінки «добре» заслуговує випускник, який продемонстрував достатнє знання навчального матеріалу, володіє практичними навичками виконання учителя образотворчого мистецтва на рівні відтворення алгоритмів;

- оцінки «задовільно» заслуговує випускник, який продемонстрував несистемні та неглибокі знання основного програмного матеріалу, допустив похибки у відповіді, не зумів обґрунтувати методику ведення художньо-творчої діяльності;

- оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не зумів виявити знання програмного матеріалу та відповідних фахових умінь.

3.2. Вимоги до оцінювання рівня знань, умінь і навичок щодо кваліфікаційної роботи

Виконання кваліфікаційної роботи є заключним етапом підготовки молодого спеціаліста у ЗВО, перевіркою рівня професійних знань і вмінь, його готовність до самостійної педагогічної та творчої праці.

Виконання кваліфікаційної роботи – підсумок творчих досягнень студента та набутого педагогічного досвіду на педагогічних практиках, демонстрування вмінь і навичок в освоєнні художнього ремесла для подальшої художньо-педагогічної діяльності. Він є важливою формою підготовки висококваліфікованого спеціаліста для сучасної школи.

Студент-випускник повинен показати високу професійну майстерність і творчі можливості. Кваліфікаційна робота передбачає реальну тему, затверджену радою університету і наказом ректора, на основі завдання на дипломне проектування, складеного та виданого кафедрою образотворчого мистецтва з урахуванням побажань студентів-випускників.

Виконання кваліфікаційної роботи сприяє формуванню у майбутнього учителя образотворчого мистецтва образного мислення, допомагає оволодіти навичками експериментального дослідження в царині художньої творчості. В процесі його виконання студенти розширюють коло знань, умінь і навичок,

вчаться самостійній творчій діяльності, засвоюють та закріплюють навчальний матеріал, який був набутий на заняттях з фахових дисциплін. Кваліфікаційна робота може бути виконана в одній із технік, видів, жанрів обраного студентом виду образотворчого мистецтва з можливістю синтезування з прикладними видами художньої діяльності відповідно тенденцій сучасного мистецтва.

Кваліфікаційна робота виконується на основі глибокого вивчення, аналізу і узагальнення всіх можливих джерел: навчальної літератури з образотворчого мистецтва, мистецтвознавчих наукових розвідок, монографій художників, скульпторів, графіків, майстрів декоративно-прикладного мистецтва, музейних експонатів.

Студент повинен дати оцінку вивченому за роки навчання матеріалу, набутим умінням і навичкам, визначити свій погляд на вибір виду образотворчого мистецтва і його техніки, в якій спроможний найкраще виконати кваліфікаційну роботу і запропонувати на критичний аналіз керівника власне бачення вирішення творчого проекту.

Студенту надається право вибору теми кваліфікаційної роботи з урахуванням рекомендацій професорсько-викладацького складу профільної кафедри. Студент може запропонувати свою тему з необхідним обумовленням її розробки для прикладних завдань. Студент-дипломник отримує завдання на кваліфікаційну роботу, збирає матеріали необхідні для їх розв'язання та реалізації. Протягом першого тижня дипломного проектування студент складає проект календарного плану виконання кваліфікаційної роботи з вказівками послідовності і обсягу (в відсотках) окремих стадій роботи і представляє його на розгляд і затвердження керівникові.

Після затвердження керівництвом плану роботи над кваліфікаційною роботою студент приступає до його реалізації. В обов'язковому порядку відвідує передбачені розкладом додаткові зайняття, загальні консультації, інструктажі, збори, які проводяться по плану кафедри. Всебічно, на високому науковому і творчому рівні вирішує всі питання індивідуального завдання, якісно у відповідний термін виконує фази роботи, передбачені календарним планом, а також вказівки і рекомендації керівника кваліфікаційної роботи та консультантів. Затвердження ескізів до кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні художньої ради кафедри. Після відповідної корекції ескізів, їх доопрацювання проводиться остаточне затвердження. Обсяг творчої роботи становить не менше 4х стандартні аркуші А-4 (А-1 82×61). Дипломант оформляє згідно вимог пояснювальну записку та закінчений творчий продукт для презентації, представляє на підпис консультантам, керівникові кваліфікаційної роботи супровідні документи. Після цього випускник представляє кваліфікаційну роботу на кафедру для попереднього захисту в робочу комісію і завідувачу кафедрою в термін, передбачений календарним планом і планом кафедри, не пізніше ніж за 7-10 днів до початку роботи комісії підсумкової атестації. Кваліфікаційна робота, підписана завідувачем

кафедри разом з письмовим відгуком керівника кваліфікаційної роботи, представляється рецензенту.

З метою дотримання культури академічної доброчесності кваліфікаційна робота перевіряється на плагіат. Для проведення перевірки на наявність плагіату голова комісії з академічної етики кафедри призначає відповідальну особу з числа членів комісії з академічної етики, яка в 2-денний термін за допомогою ліцензованих програмних продуктів здійснює автоматизований пошук візуальних запозичень та надає доступ до звіту про його результати всім членам комісії з академічної етики.

Комісія з академічної етики кафедри на основі аналізу результатів автоматизованого пошуку візуальних запозичень приймає рішення щодо наявності/відсутності в кваліфікаційній роботі плагіату.

У разі відсутності академічного плагіату в тексті кваліфікаційної роботи комісія з академічної етики надає довідку встановленого зразка, яка підписується головою та секретарем комісії з академічної етики, і долучається до кваліфікаційної роботи в якості обов'язкового документу. Забороняється захист кваліфікаційної роботи без висновків комісії з академічної етики.

У випадку встановлення факту академічного плагіату в кваліфікаційній роботі вона не допускається до захисту на засіданні атестаційної комісії, а студент підлягає відрахуванню з Університету за порушення академічної доброчесності. Студент має право на повторне написання кваліфікаційної роботи та її захист після поновлення у складі студентів Університету.

При оцінюванні творчої частини кваліфікаційної роботи враховуються використання студентом загальних принципів побудови мистецького твору, гармонійне поєднання художньо-образних можливостей графіки, живопису, скульптури, певного матеріалу з ідеєю та функціональним призначенням твору, а також її естетичне оформлення.

Головним критерієм оцінки образотворчої грамотності кваліфікаційної роботи вважається гармонійне, відповідне композиційне рішення. Оцінка складається з таких критеріїв:

I. Закономірності композиції (закони, правила, засоби, прийоми):

а) 5 балів – у кваліфікаційній роботі добре розкрита тема та ідея твору, який побудований з урахуванням основних законів, правил і прийомів композиції;

б) 4 бали – за незначні помилки в композиції проекту;

в) 3 бали – у кваліфікаційній роботі задовільно виявлена тема та ідея твору, допущені незначні помилки в побудові композиції, її закономірностей;

г) 2 бали – у кваліфікаційній роботі незадовільно виявлена тема та ідея твору, допущені значні помилки в побудові композиції, її закономірностей (цілісність композиції, сюжетно-композиційний центр, ритм, рівновага тощо).

II. Образність (художня виразність):

- а) 20 балів – головні та другорядні образи композиції створені автором як високохудожні, нові в образотворчому мистецтві за формою та змістом;
- б) 4 бали – за незначні помилки у створенні образів композиції;
- в) 3 бали – маловиразні головні та другорядні образи композиції сприймається задовільними;
- г) 2 бали – маловиразні головні та другорядні образи композиції передані, сприймаються незадовільними.

III. Образотворча грамотність (рисунок, колір):

- а) 5 балів – у кваліфікаційній роботі форма, пропорції, просторове положення та колір основних образів художнього твору виконані професійно грамотно, творчо, емоційно;
- б) 4 бали – допущені незначні помилки в образотворчій грамоті;
- в) 3 бали – у кваліфікаційній роботі малюнок та колір образів передані із значними помилками
- г) 2 бали – малюнок, колір образів кваліфікаційної роботи передані з недопустимими помилками для художника-педагога.

IV. Техніка виконання (гуаш, акварель, гіпс, декоративні художні матеріали та ін.):

- а) 5 балів – техніка виконання в художньому матеріалі кваліфікаційної роботи вдало розкриває тему і задум художника, образи твору виконані професійно, майстерно, емоційно;
- б) 4 бали – допущені незначні помилки в техніці виконання художніми матеріалами кваліфікаційної роботи;
- в) 3 бали – у кваліфікаційній роботі допущені значні помилки в техніці виконання відповідними художніми матеріалами, які задовільно розкривають образи твору;
- г) 2 бали – кваліфікаційна робота виконана художніми матеріалами на низькому професійному рівні, техніка виконання роботи не розкриває тему та задум художника-педагога.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Рівень	Характеристика рівня	Бали
Грамотність		
низький	Допущені значні помилки, недостатньо виявлені закономірності сполучення елементів структури змісту твору.	0-5
середній	Допущені незначні помилки, задовільно виявлені закономірності сполучення основного змісту структури твору.	6-12
оптимальний	Добре виявлені закономірності побудови	13-19

	структури, змісту, зв'язки виглядають логічно з естетичним ефектом.	
високий	Враховані всі закономірності побудови структури, чітко, оригінально співвідносяться всі елементи, виразно демонструється естетичний ефект.	20-25
Технічність		
низький	Допущені значні помилки у використанні техніки виконання завдання, різко порушена структура змісту твору.	0-5
середній	Допущені незначні помилки у використанні техніки виконання завдання, слабо виражена структура змісту твору.	6-12
оптимальний	Добре використано техніку виконання завдання, елементи структури виявлені достатньо ефектно.	13-19
високий	Враховані всі закономірності застосування техніки виконання у вирішенні завдання, прояв співвідношення елементів у структурі змісту має естетичний ефект.	20-25
Цілісність		
низький	Допущені значні помилки у сполученні елементів структури змісту, що руйнує цілісну побудову образу.	0-5
середній	Допущені незначні помилки у сполученні елементів структури змісту, що слабо реалізує цілісну побудову образу.	6-12
оптимальний	Добре використано сполученні елементів структури змісту, що логічно реалізує цілісну побудову образу.	13-19
високий	Враховані всі закономірності сполучення елементів змісту, вони чітко, оригінально співвідносяться і поєднуються в цілісну структуру.	20-25
Креативність		
низький	Допущені значні помилки у компоюванні елементів структури змісту, передано шаблонне вирішення компоювання структури й застосування техніки.	0-5

середній	Допущені незначні помилки у компопуванні елементів структури змісту, що слабо реалізує можливості виразності акцентів, логіку прийомів техніки виконання.	6-12
оптимальний	Добре використано сполученні елементів структури змісту, що логічно реалізує цілісну побудову, можливості виразності акцентів, доцільність прийомів техніки виконання і колористики.	13-19
високий	Враховані всі закономірності сполучення елементів змісту, вони чітко, оригінально співвідносяться і поєднуються в цілісну структуру, техніка виконання, колористика всебічно і глибоко підкорені ієрархічному механізмові реалізації естетичного ефекта ідеї композиційного рішення.	20-25
МАХ кількість балів		100

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється на відкритому засіданні атестаційної комісії (АК). На захист кваліфікаційної роботи студент готує доповідь, вона може мати довільну форму і за часом не повинна перевищувати 3–5 хв. Після доповіді студенту задають питання члени АК. Хід захисту фіксується у протоколі АК. Результати захисту визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно» і рішення АК про оцінку знань студента, виявлених при захисті кваліфікаційної роботи та видання йому диплома державного зразка про освіту (кваліфікацію) приймається державною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, котрі брали участь у засіданні. За однакової кількості голосів голос голови є вирішальним. У випадках, коли захист дипломного проекту визначається незадовільним, АК встановлює, чи може студент подати на повторний захист той самий проект з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему.

4. Програма кваліфікаційного екзамену

1. Методичні основи навчання образотворчого мистецтва в закладі загальної середньої освіти

Тема 1. Історія методів навчання образотворчого мистецтва

Метод навчання як історична категорія. Навчання образотворчого мистецтва в період первісного ладу. Система освіти в Стародавньому Єгипті. Система освіти в Стародавній Греції. Система освіти в Стародавньому Римі. Методи навчання в добу середньовіччя. Мистецька освіта епохи Відродження. Становлення академічної системи художньої освіти в XVI-XVII століттях. Удосконалення академічної школи художньої освіти в XVIII столітті. Мистецька освіта в XIX столітті. Реформаторська художня педагогіка на рубежі XIX–XX століття.

Тема 2. Теоретичні засади навчання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої освіти.

Закономірності і принципи навчання образотворчого мистецтва. Завдання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої освіти. Інтеграційні курси, міжпредметні та метапредметні зв'язки. Педагогічні технології розвитку образотворчої діяльності.

Тема 3. Зміст та завдання навчання образотворчого мистецтва в навчальних закладах різного типу.

Зміст мистецької освіти. Зміст і структура програми “Образотворче мистецтво” та інтегрованого курсу “Мистецтво” (образотворчий компонент). Навчально-методичне забезпечення занять з образотворчого мистецтва. Навчальні завдання основних розділів програми. Підручники з образотворчого мистецтва та їх аналіз. Естетизація кабінету ОМ. Застосування ТЗН на заняттях.

Тема 4. Методи і форми навчання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої освіти.

Класифікація методів і форм навчання. Прийоми навчання. Вимоги до вибору форм, методів та прийомів навчання та їх характеристика. Календарно-тематичне планування. Позаурочна та позакласна робота вчителя образотворчого мистецтва. Цілі та завдання позакласних занять образотворчого мистецтва. Педагогічна майстерність учителя образотворчого мистецтва.

Тема 5. Моніторинг і контроль успішності на заняттях образотворчого мистецтва.

Форми організації моніторингу успішності дітей. Контроль та його види. Критерії оцінювання художніх робіт дітей.

2. Методика проведення занять з образотворчого мистецтва на різних ступенях шкільного навчання (початкова та основна школа).

Тема 6. Натюрморт в житті людини.

Тематичний, творчий натюрморт. Малювання з натури та за уявою. Характер практичних завдань (постановка з одним або двома предметами, з трьох або чотирьох предметів, багатопредметна з геометричних тіл за використання графіки, живопису, скульптури, декоративної обробки).

Тема 7. Людина в пейзажі.

Малювання пейзажу з натури та за уявою. Завдання етюдів пейзажу в живописі. Види пейзажу (міський пейзаж, сільський, парковий, морський тощо). Характер практичних завдань (графічні, живописні, декоративні). Творчий пейзаж.

Принципи побудови пейзажного зображення. Значення матеріалів і технік у зображенні пейзажу.

Тема 8. Портрет як жанр образотворчого мистецтва.

Формула портрету. Малювання з натури та за уявою. Методика побудови голови людини. Види портретів. Характер практичних завдань (графічні, живописні, скульптурні, декоративні). Зображення людини у русі та статично. Індивідуальне і типове в портреті. Образні портрети (шарж, карикатура, алегорія).

Тема 9. Тематична композиція.

Поняття сюжету в композиції. Особливості композиції у дитячих малюнках. Ознайомлення учнів початкових класів із законами, правилами, прийомам композиції. Оволодіння учнями середніх і старших класів законам, правилам і прийомам композиції. Процес роботи над сюжетною композицією: ескіз, етюд, начерк, замальовки. Різноманітні засоби створення художнього образу на площині та в об'ємі.

Тема 10. Архітектура – вид образотворчого мистецтва.

Методи та прийоми макетування (паперопластика, конструювання, моделювання). Призначення архітектурних споруд (житлова, громадська, культова).

3. Методи проведення занять за основними навчальними проблемами.

Тема 11. Формування зорового уявлення форми і відтворення її художніми засобами.

Етапи засвоєння навчальної проблеми “форма, пропорції, конструкція” учнями середніх та початкових класів: 1. Передача характерних ознак абрису предметів та явищ довкілля: силует (виразний аспект форми); їх будова (конструктивні проблеми форми); пропорції (пропорційні співвідношення елементів предмета); 2. Передача об'єму об'єктів на основі закономірностей спостережуваної перспективи. Способи переробки реальних форм у декоративні. Створення казкових і фантастичних образів.

Тема 12. Особливості зорового сприйняття простору.

Особливості сприйняття і зображення простору учнями молодших та середніх класів. Правила формування навичок зображення простору в учнів різних вікових категорій. Відтворення умовної глибини простору на площині доперспективними методами, взаємне розташування предметів один відносно одного і спостерігача, освоєння просторових орієнтацій і уявлень при фризівій побудові простору, освоєння глибини (плановості) простору. Перспективні методи побудови простору, закони лінійної та повітряної перспектив. Особливості сприйняття і відображення кольору в образотворчій діяльності дітей. Навчальні завдання проблеми “колір”. Розвиток сприймання та використання виразальних та образно-естетичних можливостей кольору.

Тема 13. Дизайн та декоративна діяльність.

Ознайомлення учнів початкових класів з декоративною діяльністю. Оволодіння учнями середніх класів елементами дизайну. Поняття стилізації, лінійного та кольорового ритмів, символів і знаків у дизайнерських та декоративних композиціях.

Тема 14. Особливості навчання образотворчого мистецтва в закладах позашкільної освіти.

Особливості роботи у закладах позашкільної освіти різного типу. Мистецькі уподобання дітей. Форми роботи, режим, різновікові групи, поглиблене вивчення образотворчого мистецтва. Специфіка занять.

5. ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Загальні питання методики навчання образотворчого мистецтва

1. Історія методів навчання образотворчого мистецтва.
2. Мета, завдання і принципи сучасної педагогіки мистецтва.
3. Основи кольорознавства та вікові особливості сприймання кольору.
4. Інтегровані програми предметів естетичного циклу як інновація навчання образотворчого мистецтва у закладах загальної середньої освіти.
5. Зміст і завдання навчання образотворчого мистецтва у закладах загальної середньої освіти.
6. Роль образотворчого мистецтва в естетичному вихованні учнів у закладах загальної середньої освіти.
7. Методи та засоби навчання образотворчого мистецтва учнів у закладах загальної середньої освіти.
8. Педагогічні умови художньо-творчого розвитку учнів у закладах загальної середньої освіти.
9. Засоби художньої виразності образотворчого мистецтва та їх роль в естетичному вихованні учнів.
10. Загальношкільні, позакласні та позаурочні форми роботи з образотворчого мистецтва.
11. Створення позитивного настрою на уроках образотворчого мистецтва як активізація творчої діяльності учнів.
12. Формування в учнів мотивації до навчальної та художньо-практичної діяльності.
13. Естетичне сприймання і оцінювання творів образотворчого мистецтва як умова поліхудожнього виховання учнів та його організація у закладах загальної середньої освіти.
14. Значення та ефективність художніх технік образотворчого мистецтва у мистецькій освіті учнів.
15. Організація колективної творчої діяльності учнів з образотворчого мистецтва.
16. Мета і завдання організації позакласної роботи з образотворчого мистецтва.
17. Педагогічні умови художньо-творчого розвитку учнів закладів загальної середньої освіти.
18. Особливості організації роботи учнів закладів загальної середньої освіти зі створення об'ємних образів на уроках скульптури.
19. Естетичне сприймання мистецьких творів як умова поліхудожнього виховання учнів та його організація на уроках образотворчого мистецтва.
20. Зміст і завдання вивчення образотворчого мистецтва у закладах позашкільної освіти.
21. Педагогічні умови художньо-творчого розвитку учнів у закладах загальної середньої освіти.
22. Художньо-естетичний розвиток учнів у закладах позашкільної освіти на заняттях декоративної творчості.
23. Художній образ як основа естетичного сприймання мистецтва та власної художньо-творчої діяльності учнів у закладах загальної середньої освіти.

24. Роль декоративно-прикладного мистецтва у навчанні учнів у закладах загальної середньої освіти.

25. Художній образ як основа естетичного сприймання мистецтва та власної художньо-творчої діяльності учнів у закладах загальної середньої освіти.

26. Загально-педагогічні вимоги до аналізу та оцінки результатів образотворчої діяльності учнів у закладах загальної середньої освіти.

Питання з вивчення окремих тем

1. Методика навчання учнів закладів загальної середньої освіти графічних зображень.

2. Методика зображення натюрморту в основній школі.

3. Методика навчання колористики у закладах загальної середньої освіти.

4. Методика вивчення писанкарства на заняттях образотворчого мистецтва.

5. Методика зображення пейзажу в початковій школі.

6. Методика навчання учнів початкової та основної школи різноманітних прийомів передачі об'єму на площині.

7. Методика навчання учнів побудови архітектурних споруд на уроках образотворчого мистецтва.

8. Методика вивчення орнаментальних мотивів у закладах загальної середньої освіти.

9. Методика навчання учнів основної школи зображення фігури людини.

10. Педагогічні умови організації позакласного заходу.

11. Методика вивчення шрифтової графіки у закладах загальної середньої освіти.

12. Методика навчання учнів початкової школи зображення тварини.

13. Методика навчання аналізу-інтерпретації мистецьких творів учнів у закладах загальної середньої освіти.

14. Методика навчання учнів законам, правилам, прийомам композиції та вираження її емоційно-сміслового задуму у закладах загальної середньої освіти.

15. Методика навчання проектної діяльності учнів 7-х класів на уроках образотворчого мистецтва.

16. Методика навчання учнів основної школи петриківського розпису у гуртковій роботі.

17. Методика навчання учнів основної школи зображення портрету людини.

18. Методика навчання учнів у закладах загальної середньої освіти ліплення об'ємних предметів.

19. Методика навчання учнів початкової школи зображення людини.

20. Методика стилізації природних форм у художній образ.

21. Роль творчих завдань у розвитку креативності учнів.

22. Методика вивчення витинанки у закладах позашкільної освіти.

23. Методика навчання учнів прийомам трансформації реальних форм у закладах загальної середньої освіти.

24. Методика навчання учнів методам і прийомам стилізації художнього образу в декоративній композиції у закладах загальної середньої освіти.

25. Методика навчання учнів створення літературного образу на уроках образотворчого мистецтва.

26. Методика моніторингу навчальних досягнень учнів початкової та основної школи.

Практичні питання

1. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Види образотворчого мистецтва». Визначити основні етапи уроку. Запропонувати ілюстративний ряд.

2. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Натюрморт». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати педагогічний рисунок.

3. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Колір та його властивості». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати таблицю властивостей кольору.

4. Сформулювати мету та завдання заняття з навчальної проблеми «Писанкарство». Визначити основні етапи заняття. Продемонструвати схему послідовного створення писанки.

5. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Пейзаж». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати педагогічний рисунок.

6. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Геометричні тіла». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати педагогічний рисунок.

7. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Перспектива». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати педагогічний рисунок.

8. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Орнамент». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати схему послідовного створення орнаменту.

9. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Фігура людини». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати педагогічний рисунок.

10. Сформулювати мету та завдання мистецького заходу на тему «Золота осінь». Розробити план сценарію мистецького заходу.

11. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Шрифт». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати процес побудови шрифтової композиції.

12. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Будова тварини». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати педагогічний рисунок.

13. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Інтерпретація мотиву мистецького твору». Визначити основні етапи уроку. Запропонувати інтерактивне завдання за навчальною темою.

14. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Тематична композиція». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати послідовне створення композиції.

15. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Стиль». Визначити основні етапи уроку. Запропонувати план проекту.

16. Сформулювати мету та завдання заняття з навчальної проблеми «Петриківський розпис». Визначити основні етапи заняття. Продемонструвати основні елементи петриківського розпису.

17. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Портрет». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати педагогічний рисунок.

18. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Об'ємний образ». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати послідовність ліплення об'ємного образу.

19. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Зображення людини». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати педагогічний рисунок.

20. Сформулювати мету та завдання заняття з навчальної проблеми «Дизайн». Визначити основні етапи заняття. Продемонструвати схему послідовного створення логотипу.

21. Сформулювати мету та завдання уроку/позакласного заняття з акцентом на розвиток креативності учнів. Визначити основні етапи уроку/позакласного заняття. Створити оригінальне художньо-практичне завдання.

22. Сформулювати мету та завдання заняття з навчальної проблеми «Витинанка». Визначити основні етапи заняття. Продемонструвати схему поетапного створення витинанки.

23. Сформулювати мету та завдання уроку з навчальної проблеми «Паперопластика». Визначити основні етапи уроку. Запропонувати декілька ігрових методів у процесі освоєння прийомів трансформації.

24. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Стилізація художнього образу». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати етапи стилізації художнього образу.

25. Сформулювати мету та завдання уроку за програмою «Образотворче мистецтво» з навчальної проблеми «Ілюстрація». Визначити основні етапи уроку. Продемонструвати послідовні етапи створення ілюстрації.

26. Сформулювати мету та завдання з навчальної проблеми «Контроль навчальних досягнень учнів з образотворчого мистецтва». Визначити основні етапи оцінювання. Показати схему етапів оцінювання.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ.

1. Завдання кваліфікаційного екзамену згруповані у два розділи.
2. Перший розділ містить два теоретичних питання.
3. За правильну відповідь виставляється 30 балів. Максимальна сума балів за правильне виконання завдань першого розділу – 60 балів.

Критерії оцінювання:

Бали	Критерії оцінювання
25-30	Продемонстровані відмінні знання і уміння: приведено правильне визначення, повністю перераховані і правильно поійменовані всі елементи (види, форми, ознаки, підстави, стадії, процедури) явища, що характеризується.
19-24	Продемонстровані хороші знання і уміння: приведено правильне визначення, перелічені і названі всі елементи (види, форми, ознаки, підстави, стадії, процедури) явища, що характеризується, але допущена істотна помилка.
13-18	Продемонстровані задовільні знання і уміння: без помилок і неточностей перелічені і правильно названі більше половини елементів (видів, форм, ознак, підстав, стадій, процедур) явища, що характеризується.
7-12	Продемонстровані посередні знання і уміння: перераховані і названі не менше половини елементів (видів, форм, ознак, підстав, стадій, процедур) явища, що характеризується, але допущено дві істотні помилки.
1-6	Перераховані і правильно названі менше половини елементів (видів, форм, ознак, підстав, стадій, процедур) явища, що характеризується
0	Продемонстровано відсутність знань і умінь (завдання не виконане): відповідь повністю неправильна або відсутня.

4. Другий розділ складається з практичного завдання. У відповіді студент повинен продемонструвати професійну готовність до навчання образотворчого мистецтва у загальноосвітній школі.

5. Максимальна сума балів за правильне виконання практичного завдання – 40 балів.

Критерії оцінювання:

Бали	Критерії оцінювання
33-40	Продемонстровані відмінні знання і уміння: завдання виконане повністю і без помилок (включаючи термінологічні), логічно і аргументовано.
25-32	Продемонстровані хороші знання і уміння: завдання виконане практично повністю, логічно і аргументовано, але є 1–2 незначних помилки.
17-24	Продемонстровані задовільні знання і уміння: завдання виконане більш ніж наполовину, але без помилок (включаючи термінологічні), логічно і аргументовано.
9-16	Продемонстровані посередні знання і уміння: завдання виконане правильно і більш ніж наполовину, але є помилки.
8-1	Виявляється лише загальне уявлення про суть завдання або допущена хоч би одна груба помилка принципового характеру.
0	Продемонстровано відсутність знань і умінь (завдання не виконане): відповідь відсутня або не має зв'язку між пропонованими метою, завданнями та методами.

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ І ЗМІСТУ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО СКЛАДАННЯ

В умовах дистанційного навчання студентів проведення підсумкової атестації здійснюється в дистанційному режимі та складається з двох частин:

- кваліфікаційного екзамену з використанням системи дистанційного навчання MOODLE;
- захисту кваліфікаційної роботи з використанням webзв'язку на платформах Google meet, Zoom тощо.

Завдання кваліфікаційного екзамену розділені на два блоки:

1. Тестові питання з одним варіантом правильної відповіді. Кількість питань у тесті – 30. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали. Максимальна сума балів за тестування – 60 балів.
2. Вирішення педагогічної задачі, зміст якої повністю відповідає змісту практичного завдання екзаменаційного білету. Максимальна сума балів за правильне виконання практичного блоку (педагогічної задачі) – 40 балів.

Критерії оцінювання:

Бали	Критерії оцінювання
33-40	Продемонстровані відмінні знання і уміння: завдання виконане повністю і без помилок (включаючи термінологічні), логічно і аргументовано.
25-32	Продемонстровані хороші знання і уміння: завдання виконане практично повністю, логічно і аргументовано, але є 1–2 незначних помилки.
17-24	Продемонстровані задовільні знання і уміння: завдання виконане більш ніж наполовину, але без помилок (включаючи термінологічні), логічно і аргументовано.
9-16	Продемонстровані посередні знання і уміння: завдання виконане правильно і більш ніж наполовину, але є помилки.
8-1	Виявляється лише загальне уявлення про суть завдання або допущена хоч би одна груба помилка принципового характеру.
0	Продемонстровано відсутність знань і умінь (завдання не виконане): відповідь відсутня або не має зв'язку між пропонованими метою, завданнями та методами.

Тривалість тестування: відповіді на запитання - 45 хвилин, вирішення педагогічної задачі – 45 хвилин.

Зразок тестів з використанням системи MOODLE

Основні властивості хроматичних кольорів визначаються такими поняттями:

- А) світлота, насиченість, колірний тон;
- Б) основні, похідні, компліментарні;

- В) забарвлення, прозорість, щільність покриття;
- Г) кольоровий тон, пастозність, насиченість.

Контраст за світлотою це:

- А) протиставлення темних і світлих кольорів;
- Б) порівняння хроматичних кольорів з ахроматичними;
- В) взаємодія холодних і теплих кольорів;
- Г) активна відмінність у величині світлового потоку.

Кольоровий відблиск предмета, що забарвлює сусідній предмет:

- А) рефлекс;
- Б) домінанта;
- В) нюанс;
- Г) гама.

Ахроматичні кольори змінюються за:

- А) світлотою;
- Б) насиченістю;
- В) колірним тоном;
- Г) усіма вище названими ознаками.

Основні та допоміжні інформаційні ресурси

Основна література:

1. Барб-Галль Ф. Як розмовляти з дітьми про мистецтво. Львів, 2015
2. Барб-Галль Ф. Як розмовляти з дітьми про мистецтво ХХ століття. Львів, 2015
3. Кардашов В. М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2007.
4. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2006.
5. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти. Київ, 1982.
6. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є. До проекту оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з мистецьких дисциплін без балів. Сучасний виховний процес : сутність та інноваційний потенціал: матеріали звіт. наук.-практ. конф. Пів НАПН України за 2012 рік. Івано-Франківськ, 2013.
7. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі. Навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів, 2015.
8. Масол Л. М. Концепція і Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. Київ, 2004. № 10.
9. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва в основній школі. Навч.-метод. посіб. для вчит. Київ, 2015.
10. Методика навчання мистецтва у початковій школі. Посіб. для вчит. Л. М Масол, О. В. Гайдамака, [Е. В. Белкіна], О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків, 2006.
11. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів : музичне; образотворче мистецтво; інтегрований курс “Мистецтво”. 5–9 клас. Масол Л. М., Коваленко О. Я., Сотська Г. І., Кузьменко Г. В., Константинова О. В., Марчук Ж. С., Паньків Л. І., Грінчук І. П., Новікова Н. В., Овіннікова Н. І. Упор. Л. М. Масол. Київ, 2013. 2-е вид.

Допоміжна література:

1. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки у школі. Навч.-метод. посіб. для студ. худож.-графічн. фак-тів вузів. Київ, 1997.
2. Жердзіцький В. Є. Живопис. Техніка і технологія. Навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Харків, 2006.
3. Коровина Т. Н. Рисуем портрет. Харьков, 2011.
4. Красноголовец О. С. Основи скульптури. Навч. посіб. Київ, 2008.
5. Образотворче мистецтво. Теорія навчання. Календарно-тематичне планування. Основні поняття образотворчого мистецтва: 1–7 кл. Навч.-метод. посіб. для вчителів. Г. А. Полякова, Л. І. Божко, О. О. Лейбіна и др. Харків, 2001.
6. Плазовська Л. В. Декоративне мистецтво в практиці вчителя образотворчих дисциплін. Навч. посіб. Київ, 2009.
7. Яремків М. М. Композиція : творчі основи зображення : навч. посіб. для вищ. навч. закл. Тернопіль, 2009.

Електронні ресурси:

1. Електронні версії підручників.
URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>
2. Закон України “Про освіту”
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України.
URL: <https://imzo.gov.ua/>
4. Концепція “Нова українська школа”
URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
5. Концепція розвитку педагогічної освіти

- URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>
6. [Матеріали моніторингу якості початкової освіти](#)
- URL: <http://testportal.gov.ua/tag/monitoring-pochatkovoyi-osviti/>
7. *Методика* навчання мистецтва у початковій школі.
- URL: <https://www.slideshare.net/ssuser491ed5/ji-120110710>
8. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/>
9. Навчальна програма «Мистецтво». 1–4 клас.
- URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/8.-mistecztvo-1-4-klas.doc>
10. Навчальна програма «Образотворче мистецтво». 1–4 клас.
- URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/9-obrazotvorche-mistecztvo-1-4-klas.doc>
11. Навчальні програми 5–9 класи. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/>
12. Нормативна база. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/zahalna-serednya-osvita-normatyvna-baza/>
13. Національна академія педагогічних наук України (Масол. Л. М. *Методика навчання в основній школі*)
- URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32309575.pdf>
14. Семаго Н. Детский рисунок. Этапы развития и качественная оценка. URL: <https://psy.1sept.ru/article.php?ID=200303512>
15. Технології художньо-естетичного виховання учнів основної школи у позакласній роботі. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Руденко І. В., Ничкало С. А. та ін. *Монографія*. Харків, 2015. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/9885/> ; <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9885>
16. Естетизація навчально-виховного процесу в основній школі засобами мистецтва : наук.-метод. посіб. За заг. ред.: Н. Є. Миропольської, О. А. Комаровської. Кіровоград, 2013. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/view/creators/==041A==043E==043C==0430==0440==043E==0432==0441==044C==043A==0430=3A==041E=2E==0410=2E=3A=3A.html>

Технічно-методичні рекомендації щодо проведення підсумкової атестації

КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

1. Теорія (45 хв). Максимально 60 балів

Теоретичні знання перевіряються у формі тесту. Тест містить запитання наступних типів - одна правильна відповідь з багатьох;

2. Практичне завдання (45 хв). Максимально 40 балів

Одне питання з відкритою відповіддю типу есе сформульовано у вигляді педагогічної задачі на розробку уроку з образотворчого мистецтва для певної вікової категорії учнів за певною темою; проект уроку з усіма його складовими надається студентом у відкритому вікні завдання з обов'язковим завантаження технологічної карти уроку у вигляді файлу jpg.

Практичне завдання випадковим чином обирається з банку практичних завдань.

1. Теорія (у формі тесту).

- a. тест відкривається на стартовій сторінці курсу дисципліни в системі дистанційного навчання moodle.npu.edu.ua (або fi.moodle.npu.edu.ua) **в дату та час проведення екзамену відповідно до офіційно затвердженого графіку** їх проведення;
 - b. тест відкривається **одночасно** для всіх студентів групи;
 - c. для відкриття тесту студенти мають увійти до системи під **своїм обліковим корпоративним записом** (або записом, з яким вони вже зареєстровані в системі) та використовують наперед заданий викладачем **пароль**, встановлений для проходження тесту;
 - d. максимальна кількість набраних балів за тест - **60 балів**;
 - e. час проходження тесту - **45 хв**;
 - f. кількість питань тесту - **30 питань** (30 випадкових питань з банку запитань);
- Тест відкривається у режимі безпеки браузерного вікна, тобто у процесі виконання тесту студенти не зможуть переходити в інші

браузерні вікна для перегляду довідкових матеріалів, заздалегідь підготовлених відповідей тощо.

- Попередньо буде здійснено пробний режим тестування у день, що передує екзамену (тільки текстова частина).
- До завершення робочого дня студент може подати офіційну **письмову апеляцію** по пошті кафедри **komnpu@i.ua**, що є підставою для роботи апеляційної комісії та зміни/підтвердження результатів кваліфікаційного екзамену.

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Здійснюється відповідно до стандартної процедури захисту дипломної роботи в середовищі **GOOLE MEET** або **ZOOM**. Під час відеоконференції слід дотримуватися:

правила імені (із зала очікування допускаються до відеозв'язку лише особи з повністю підписаним іменем)

правила мікрофону (у всіх вимкнено),

правила руки (для того, щоби включити мікрофон слід підняти руку),

правила часу (говорити конкретно, стисло і по суті)

- Студент подає до захисту **PDF файл** презентації, що включає якісний **JPG файл** з фотографією творчої роботи (для об'ємних композицій з декількох сторін) – за якість файлу відповідальність несе автор, оскільки саме фоторепродукція є базою для оцінювання творчої роботи, етапи виконання роботи (від ескізу до завершеного твору), портфоліо з художніх аналогів і прототипів за темою диплому,
- Студенти захищаються в алфавітному порядку.
- Захист починається з доповіді студента за результатами роботи – 3-4 хвилини. Під час доповіді включається демонстрація екрану з фотозображенням кваліфікаційної роботи студента.
- Далі студент відповідає на запитання членів атестаційної комісії та присутніх.
- Потім виступає керівник роботи з враженнями від співпраці зі студентом – 2-3 хв.
- Наступним виступає рецензент з оцінкою роботи – 2-3 хв.
- По завершенню захисту студент може взяти слово **ВИКЛЮЧНО** для того, щоби виступити з приводу обговорення його роботи, побажань і зауважень.
- По завершенню всіх захистів студенти відключаються від онлайн платформи, і комісія починає обговорення результатів.
- У визначений час студенти і викладачі знову під'єднуються до відеоконференції для оголошення результатів і оцінок.
- До завершення робочого дня студент може подати офіційну **письмову апеляцію** по пошті кафедри **komnpu@i.ua**, що є підставою для роботи апеляційної комісії та зміни/підтвердження результатів захисту.